

ประเทศไทย

ภายใต้สภาพแวดล้อม ที่สิทธิมนุษยชนถูกจำกัด

รายงานแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล เสนอต่อ
กระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตาม
วาระของสหประชาชาติเดือนพฤษภาคม 2559

AMNESTY
INTERNATIONAL

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	1
การติดตามผลจากการทบทวนตามวาระครั้งก่อน	2
กรอบสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	3
กรอบสิทธิมนุษยชนในประเทศ	3
รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว	4
กฎหมายสถานการณ์ฉุกเฉินและกฎหมายพิเศษ	5
กฎหมายจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบ	6
การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศ	8
โทษประหารชีวิต	8
การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย	8
นักปกป้องสิทธิมนุษยชน	9
ผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่พักพิง	10
ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติของรัฐที่ถูกประเมิน	12

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเสนอในโอกาสกระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามวาระ (Universal Periodic Review – UPR) สำหรับประเทศไทย ซึ่งจะมีขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2559 เพื่อประเมินว่า ที่ผ่านมามีไทยได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ผูกพันจากกระบวนการทบทวนตามวาระครั้งก่อนอย่างไร

กล่าวได้ว่า การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยอ่อนแอลง เทียบจากสมัยการทบทวนตามวาระในครั้งก่อน ทั้งในเชิงกฎหมายและการปฏิบัติ ทางการได้เพิ่มอำนาจให้ตนเองโดยไม่ผ่านการตรวจสอบจากฝ่ายตุลาการหรือรัฐสภา และจำกัดสิทธิที่จะได้รับการเยียวยา เสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุมอย่างสงบ และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

ทางการยังได้เพิ่มอำนาจแก่ตนเองในการควบคุมตัวบุคคล เป็นเหตุให้เกิดการควบคุมตัวโดยพลการและไม่ให้ติดต่อกับโลกภายนอก ผู้ถูกควบคุมตัวขาดหลักประกันด้านสิทธิ ทั้งยังมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างต่อเนื่อง

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายคนตกเป็นเป้าหมายการข่มขู่ คุกคาม สังหาร และหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ทั้งที่พวกเขาทำหน้าที่ของตนอย่างชอบธรรม และแม้จะไม่มี การประหารชีวิตเกิดขึ้น แต่ที่ผ่านมามีการเพิ่มประเภทรฐานความผิดที่อาจได้รับคำตัดสินโทษประหาร

ผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยยังคงเสี่ยงในการถูกควบคุมตัวโดยพลการเผชิญสภาพที่เลวร้าย และบางส่วนอาจถูกบังคับส่งกลับ (refoulement)

ในบทสุดท้ายของรายงานฉบับนี้ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลมีข้อเสนอแนะต่อประเทศไทยหลายประการ ในการแก้ไขข้อห้วงใยด้านสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้

การติดตามผลจากการทบทวนตามวาระครั้งก่อน

นับตั้งแต่สิ้นสุดกระบวนการทบทวนตามวาระสำหรับประเทศไทยครั้งที่แล้วเมื่อปี 2554 ไทยมีข้อจำกัดในการแสดงความก้าวหน้าต่อการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะจากประเด็นเสรีภาพในการแสดงออก การฟ้องคดีตามกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ผู้แสวงหาที่พักพิง ผู้ลี้ภัยและผู้อพยพที่อยู่ในทะเล¹ การลอยนวลพันผิต² และการให้สัตยาบันรับรองสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ³

แม้ไทยจะแสดงพันธกิจจากการทบทวนตามวาระครั้งก่อน ที่ประกันให้กฎหมายภายในประเทศว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงออกสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ⁴ แต่ไทยยังคงออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมาย เพื่อลงโทษผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ

แม้รัฐบาลไทยสัญญาว่าจะประกันให้เกิดกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเปิดเผยและโปร่งใสในกรณีกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ⁵ แต่ที่ผ่านมารัฐบาลได้มักเป็นไปอย่างปิดลับผ่านกลองวิดีโอรวมทั้งมีการใช้ศาลทหาร

ไทยมีก้าหน้าเพียงเล็กน้อยต่อพันธกิจที่จะแก้ปัญหาการลอยนวลพันผิตของผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชน⁶ และที่ผ่านมารัฐบาลไม่ได้ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาอย่างเพียงพอที่จะคุ้มครองผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้อพยพ⁷

¹ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชน, รายงานคณะทำงานว่าด้วยการทบทวนตามวาระกรณีประเทศไทย (*Report of the Working Group on the Universal Periodic Review – Thailand*), A/HRC/19/8, 8 ธันวาคม 2554, ข้อเสนอแนะที่ 89.54 (นิวซีแลนด์), 89.55 (นอร์เวย์), 89.56 (นอร์เวย์), 89.66 (แคนาดา), 89.68 (แคนาดา), 89.70 (แคนาดา), 89.71 (บราซิล), 89.72. (สวีตเซอร์แลนด์)

² A/HRC/19/8, ข้อเสนอแนะที่ 89.40 (นิวซีแลนด์), 89.41 (สเปน), 89.42 (ฝรั่งเศส), 89.43 (สวีตเซอร์แลนด์), 88.71 (สหราชอาณาจักร), 88.68 (แคนาดา), 88.66 (ออสเตรีย)

³ A/HRC/19/8, ข้อเสนอแนะที่ 89.1 (อาร์เจนตินา), 89.2 (อุรุกวัย), 89.3 (สเปน), 89.4 (ออสเตรีย), 89.11 (ฝรั่งเศส) 89.12 (นิการากัว), 89.13 (ญี่ปุ่น)

⁴ A/HRC/19/8, ข้อเสนอแนะที่ 89.25 (ฮังการี), 89.54 (นิวซีแลนด์)

⁵ A/HRC/19/8, ข้อเสนอแนะที่ 89.55 (นอร์เวย์)

⁶ A/HRC/19/8, ข้อเสนอแนะที่ 88.66 (ออสเตรีย), 88.68 (แคนาดา), 88.69 (สวีเดน), 89.42 (ฝรั่งเศส), และ 89.43 (สวีตเซอร์แลนด์)

⁷ A/HRC/19/8, ข้อเสนอแนะที่ 88.23 (เวียดนาม), 88.93 (บราซิล), 88.95 (เมียนมา), 88.96 (บังกลาเทศ), 89.66 (แคนาดา), 89.68 (นิวซีแลนด์), 89.70 (แคนาดา), 89.71 (บราซิล), 89.72 (สวีตเซอร์แลนด์)

กรอบสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

รัฐบาลไทยได้ลงนามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการถูกบังคับให้สูญหาย (UN Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance) เมื่อเดือนมกราคม 2555 แม้ไทยสัญญาจะให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาดังกล่าวเพิ่มเติม เมื่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติรับรองผลการพิจารณาตามกระบวนการ UPR ครั้งที่แล้วในเดือนมีนาคม 2555⁸ แต่แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทยระบุเพียงการแสดงพันธกิจที่จะ “ศึกษา” ความเป็นไปได้ที่จะให้สัตยาบันเท่านั้น⁹

รัฐบาลไทยได้แสดงพันธกิจที่จะเปิดรับการเยือนของผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติ ที่สอดคล้องกับคำสัญญาตามความสมัครใจที่ไทยได้ให้ไว้ในกระบวนการ UPR เมื่อปี 2554¹⁰ แต่จากคำร้องขอเยือนประเทศของผู้รายงานพิเศษทั้ง 17 ท่านนั้น¹¹ ที่ผ่านมามีเพียงผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยน้ำดื่มสะอาดและอนามัย (Special Rapporteur on the human rights to safe drinking water and sanitation) ที่ได้เยือนประเทศไทยเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2556

กรอบสิทธิมนุษยชนในประเทศ

คณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศสำหรับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (International Coordinating Committee for National Human Rights Institutions) ได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับกระบวนการสรรหาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทย รวมทั้งโครงสร้างและการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ทั้งยังเสนอว่า อาจลดสถานภาพของหน่วยงานจากเกรด A เป็น B ทั้งนี้การทำงาน

⁸ รายงานคณะทำงานว่าด้วยการทบทวนตามวาระกรณีประเทศไทย, ภาคผนวก: ความเห็นต่อข้อสรุปและข้อเสนอแนะ, ความเห็นและคำอธิบายตามความสมัครใจของรัฐที่ถูกประเมิน, มีนาคม 2555 A/HRC/19/8/Add.1, 4 และ 5

⁹ กระทรวงการต่างประเทศ, สารระสำคัญจากแผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 3 ของไทย (2557-2562)

(The Summary of Thailand's 3rd National Human Rights Plan (2014-2018), จาก

<http://www.mfa.go.th/humanrights/images/the%20summary%20of%20thailands%203rd%20national%20human%20rights%20plan%202014-2018.pdf>

¹⁰ รายงานคณะทำงานว่าด้วยการทบทวนตามวาระกรณีประเทศไทย, 8 ธันวาคม 2554 A/HRC/19/8, 94

¹¹ ในบรรดาคำขอเยือนประเทศของผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติ ทางกรไทยเห็นชอบให้เยือน แต่ไม่กำหนดวันที่ที่ชัดเจน ประกอบด้วยคำขอเยือนจากผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการทรมาน และการค้าเด็ก ส่วนคำขอเยือนที่อยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก คณะทำงานว่าด้วยการควบคุมตัวโดยพลการแห่งสหประชาชาติ คณะทำงานว่าด้วยการบังคับบุคคลให้สูญหายและการสูญหายโดยไม่สมัครใจ และผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการสมาคมและการชุมนุมอย่างสงบ

ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับผลกระทบเป็นบางช่วงจากการขาดความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ และคณะกรรมการฯ มีอำนาจที่จำกัดตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ¹²

รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว

กองทัพไทยได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2550 และยึดอำนาจด้วยการทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 โดยก่อนหน้านั้นสองวัน ทางกองทัพได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก นับแต่นั้นมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารของกองทัพ ได้ใช้มาตรการต่าง ๆ อันส่งผลให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอ่อนแอลงอย่างมาก

รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 22 กรกฎาคม 2557 ไม่มีบทที่เคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแบบเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540 และ 2550 โดยปรากฏเพียงการแสดงพันธกิจที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และมีมาตราที่ทำให้ผู้ต้องสงสัยว่าต้องรับผิดชอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนสามารถถอนพยาน¹³ มาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวยังให้อำนาจอย่างกว้างขวางแก่ฝ่ายบริหารในการปฏิบัติงานโดยไม่ต้องผ่านการตรวจสอบจาก

ฝ่ายตุลาการหรือรัฐสภา ภายหลังจากสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีมติไม่เห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญเมื่อเดือนกันยายน 2558 คาดว่าจะมีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จนแล้วเสร็จในเดือนเมษายน 2559 ก่อนจะให้มีการลงประชามติในอีกสี่เดือนต่อมา และคาดว่ารัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวจะยังคงมีผลบังคับใช้อย่างน้อยจนถึงเดือนกันยายน 2559

เมื่อมีการยกเลิกกฎอัยการศึกในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2558 ทางประเทศไทยได้ออกคำสั่งหัวหน้าคสช.ฉบับที่ 3/2558¹⁴ ซึ่งให้อำนาจแก่ “เจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อย” ที่คสช. เป็นผู้แต่งตั้ง ในการควบคุมตัวบุคคลโดยไม่ต้องมีข้อกล่าวหาหรือไม่ต้องได้รับการไตสวนของศาล และเป็นการควบคุมตัวในสถานที่ไม่เป็นทางการได้นานถึงหนึ่งสัปดาห์ ทั้งนี้โดยไม่มีหลักประกันสิทธิใด ๆ รองรับ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิการเข้าถึงทนายความ ครอบครัว หรือศาล บุคคลอาจได้รับโทษจำคุกสูงสุดหกเดือนและถูกปรับหากเข้าร่วมชุมนุม “ทางการเมือง” เป็นจำนวนห้าคนหรือมากกว่าขึ้นไป และถือว่าเป็น

¹² พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542 จาก:

<http://www.hurights.or.jp/archives/database/nhri-law-thailand.html>

¹³ มาตรา 48 รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว จาก <http://www.isranews.org/isranews-article/item/31533-translation.html>

¹⁴ คำสั่งหัวหน้าคสช.ฉบับที่ 3/2558 คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ จาก

<https://voicefromthais.files.wordpress.com/2015/04/order-number-3-2558-3-2015-of-the-head-of-the-ncpo-on-maintaining-public-order-and-national-security.pdf>

ความผิดทางอาญา คำสั่งดังกล่าวยังละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม โดยให้อำนาจศาลทหารพิจารณาคดีต่อพลเรือนในความผิดต่อ “ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” “ความมั่นคงของสถาบันกษัตริย์” และการละเมิดคำสั่งศสช.ใด ๆ ทั้งนี้โดยไม่สามารถอุทธรณ์คำตัดสินของศาลทหารได้ สำหรับความผิดที่เกิดขึ้นในช่วงที่ประกาศกฎอัยการศึก นอกจากนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามคำสั่งดังกล่าวไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจการพิจารณาของศาลปกครอง และบุคคลไม่สามารถเรียกร้องค่าชดเชยต่อเจ้าพนักงานซึ่งบังคับใช้คำสั่งดังกล่าวได้ หากเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ “โดยสุจริตใจ”

นักกิจกรรมและนักศึกษา 16 คนที่ถูกจับกุมระหว่างวันที่ 24-26 มิถุนายน 2558 ถูกตั้งข้อหาละเมิดคำสั่งหัวหน้าศสช.ฉบับที่ 3/2558 และมาตรา 116 ของประมวลกฎหมายอาญา เพียงเพราะพวกเขาใช้สิทธิในการชุมนุมอย่างสงบ

กฎหมายสถานการณ์ฉุกเฉินและกฎหมายพิเศษ

ในบริบทที่มีการก่อความไม่สงบอย่างต่อเนื่องในสามจังหวัดชายแดนใต้ของไทย กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบใจสังหารโดยมีเป้าหมายเป็นพลเรือน ส่วนฝ่ายกองทัพกระทำกรณกรรมและปฏิบัติมิชอบต่อผู้ถูกควบคุมตัว ใช้กำลังเกินกว่าจำเป็น และเกิดการสังหารนอกกระบวนการทางกฎหมายโดยกองกำลังฝ่ายความมั่นคงและอาสาสมัครรักษาดินแดน พื้นที่สามจังหวัดและบางอำเภอของจังหวัดสงขลาอยู่ภายใต้การประกาศใช้กฎหมายสถานการณ์ฉุกเฉินและกฎหมายพิเศษนับตั้งแต่ปี 2547 อันประกอบด้วยพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

เมื่อบังคับใช้ร่วมกัน กฎหมายเหล่านี้ให้อำนาจในการควบคุมตัวบุคคลโดยไม่ต้องตั้งข้อกล่าวหา หรือไม่ต้องไต่สวนโดยศาลได้เป็นเวลานานถึง 37 วัน โดยแทบไม่มีการตรวจสอบจากฝ่ายตุลาการ กองทัพบกยังใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 เพื่อควบคุมตัวบุคคลโดยไม่ต้องตั้งข้อกล่าวหา ไม่ต้องไต่สวนโดยศาล หรือไม่มีหลักประกันสิทธิใด ๆ เป็นเวลานานถึงเจ็ดวัน และเป็นเหตุให้เกิดการทรมานและการปฏิบัติอย่างโหดร้ายต่อผู้ถูกควบคุมตัวอย่างแพร่หลายในภาคใต้

นับแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ทางทหารได้ใช้อำนาจตามกฎหมายอัยการศึกเพื่อควบคุมตัวบุคคลหลายร้อยคนโดยพลการ ส่วนใหญ่เป็นการควบคุมตัวโดยไม่ให้ติดต่อกับโลกภายนอก ในสถานที่ซึ่งไม่เปิดเผยและไม่เป็นทางการ และไม่มีหลักประกันคุ้มครอง การควบคุมตัวลักษณะนี้เรียกกันว่า “การปรับทัศนคติ” ซึ่งเป็นวิธีที่มุ่งกดดันให้บุคคลมอบความร่วมมือ และบ่อนทำลายการแสดงออกเพื่อต่อต้านนโยบายของรัฐในที่สาธารณะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงออกและการสมาคม ผู้ถูกควบคุมตัวหลายคนต้องยอมลงนามในหนังสือสัญญาที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและการเดินทาง เพื่อให้ได้รับการ

ปล่อยตัว โดยหากมีการละเมิดอาจได้รับโทษจำคุก ถูกปรับ และถูกยึดทรัพย์สิน¹⁵ ทางกรรมาธิการยังได้ฟ้องร้องดำเนินคดีกับบุคคลที่ขัดขืนคำสั่งเรียกให้มารายงานตัว และบังคับใช้มาตรการลงโทษ รวมทั้งการยกเลิกหนังสือเดินทาง

กฎหมายเหล่านี้ยังให้อำนาจในการเซ็นเซอร์ และหน่วยงานของรัฐได้ใช้อำนาจนี้เพื่อจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก นอกจากนี้ คสช.ยังใช้อำนาจจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกอย่างกว้างขวาง มีการสั่งบล็อกและปิดเว็บไซต์และสถานีวิทยุชุมชน และระงับการเผยแพร่ข้อมูลเชิงวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

กฎหมายจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบ

นอกจากออกคำสั่งเอาผิดทางอาญาอย่างเปิดเผยกับการใช้สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบและการแสดงออก ทางกรรมาธิการยังออกกฎหมายใหม่ที่เอาผิดทางอาญากับการใช้สิทธิเหล่านี้อย่างสงบ รวมทั้งการประกาศใช้พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ¹⁶

รัฐบาลยังเพิ่มการใช้กฎหมายที่มีอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดสิทธิเหล่านี้มากขึ้น ทั้งยังมีการสร้างภาพลักษณ์เพื่อบิดเบือนการแสดงออกอย่างสงบ และฟ้องร้องดำเนินคดีต่อการแสดงออกดังกล่าว โดยกล่าวหาว่าการแสดงออกอย่างสงบเป็นการคุกคามความมั่นคงในราชอาณาจักรหรือสถาบันเบื้องสูง

กรณีที่ชัดเจนมากที่สุดคือการใช้กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ โดยเฉพาะมาตรา 112 ของประมวลกฎหมายอาญา¹⁷ ซึ่งให้อำนาจศาลจำคุกบุคคลที่กระทำการใด ๆ อันเป็นการ “หมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” โดยมีโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 15 ปีสำหรับความผิดแต่ละกระทง การจับกุมและลงโทษตามความผิดในมาตรานี้มีอัตราเพิ่มขึ้นสูงมาก การบังคับใช้กฎหมายมาตรา 112 เป็นหนึ่งในภารกิจเร่งด่วนทางการเมืองของรัฐบาลชุดปัจจุบัน โดยรัฐบาลอ้างว่ากฎหมายมีความจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคง ข้อเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมายนี้จะถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงในราชอาณาจักร

¹⁵ เงื่อนไขเหล่านี้ในหลายกรณีเป็นการบังคับโดยการสอดส่องและการซักถามอย่างต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่ทหารต่อการเคลื่อนไหวและการแสดงความคิดเห็นของบุคคล (รวมทั้งการโพสต์ในเฟซบุ๊ก) การเฝ้าติดตามอย่างเปิดเผย และการขู่ว่าจะดำเนินคดีตามกฎหมายหากมีการละเมิด. ข้อมูลจากสัมภาษณ์โดยแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 2557 และ 2558

¹⁶ พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะกำหนดโทษกับบุคคลซึ่งเป็นผู้จัดการชุมนุมสาธารณะโดยไม่แจ้งให้ทางการทราบล่วงหน้า โปรดดู แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะยังคงไม่สอดคล้องกับพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศของไทย (*Draft Public Assembly Act still fails to meet Thailand's International Human Rights Obligations*) (Index: ASA 39/1174/2015)

¹⁷ มาตรา 112 ของประมวลกฎหมายอาญา, จาก <http://www.samuiforsale.com/law-texts/thailand-penal-code.html>

- สมยศ พุกกะเวส พุทธศาสนิกชน บรรณาธิการนิตยสารและนักกิจกรรมทางสังคม ต้องรับโทษจำคุก 11 ปี ตามกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ นับแต่ถูกจับกุมเมื่อปี 2554 เขาได้ยื่นขอประกันตัว 16 ครั้งและถูกปฏิเสธ รวมทั้งในช่วงที่อุทธรณ์คดี¹⁸

นอกจากกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ยังมีนักโทษทางความคิดที่ถูกจับโดยพลการและถูกจำคุกจำนวนมากขึ้น พวกเขาไม่สามารถขอประกันตัว และเข้าสู่การพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรม โดยเป็นการพิจารณาลับในศาลทหาร เป็นเหตุให้ได้รับโทษจำคุกได้สูงสุดถึง 60 ปี¹⁹

ทางการยังใช้มาตรา 116 ของประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการยุยงปลุกปั่นเพิ่มขึ้น ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี²⁰ บุคคลหลายสิบคนรวมทั้งนักศึกษา เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน และอดีตนักการเมืองต่างถูกตั้งข้อหาตามมาตรา 116 เพียงเพราะต่อต้านการยึดอำนาจของกองทัพอย่างสงบ²¹

- ในปัจจุบัน จาตุรนต์ ฉายแสงและสมบัติ บุญงามอนงค์²² ต้องเข้ารับการพิจารณาจากศาลในข้อหายุยงปลุกปั่น เนื่องจากวิพากษ์วิจารณ์การทำรัฐประหารเมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 และการประกาศผ่านเฟซบุ๊กว่าจะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของทางการ ซึ่งเรียกให้มารายงานตัวและควบคุมตัวโดยพลการ

¹⁸ โปรดดู “ปล่อยตัวนักกิจกรรมที่ถูกจำคุกเนื่องจากข้อหาหมิ่นเบื้องสูง” (*‘Release Activist Imprisoned for Allegedly Insulting the Monarchy’*), ข้างต้น

¹⁹ โปรดดู แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, การตัดสินลงโทษคดีหมิ่นเบื้องสูงที่ทำสถิติใหม่ เน้นให้เห็นการปราบปรามอย่างรุนแรงมากขึ้นในไทย (*Record Lèse Majesté Conviction Highlights Growing Extremes of Repression in Thailand*) (Index: ASA 39/2253/2015); แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, คำตัดสินลงโทษจำคุก 25 ปีที่เหลือเชื่อในข้อหาหมิ่นเบื้องสูง (*Preposterous 25-year prison sentence for criticizing royal family*), 31 มีนาคม 2558, แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, การตัดสินลงโทษคดีหมิ่นเบื้องสูงของไทยเป็นการลิดรอนต่อเสรีภาพ (*Thailand lèse majesté convictions Assault on Freedom*), 23 กุมภาพันธ์ 2558, แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ปล่อยตัวนักกิจกรรมที่ถูกจำคุกเนื่องจากข้อหาหมิ่นเบื้องสูง (*Release Activist Imprisoned for Allegedly Insulting the Monarchy*), 23 กันยายน 2557

²⁰ ประมวลกฎหมายอาญา, ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร, มาตรา 116 (2), กำหนดโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี <http://www.samuihorsale.com/law-texts/thailand-penal-code.html>

²¹ ‘อำนาจขู่จะจับกุมบุคคลที่โพสต์ข้อความต่อต้านรัฐประหาร’ (*‘Amnuay threatens to arrest people who post anti-coup messages’*), Nation (ประเทศไทย), 12 มิถุนายน 2557, จาก <http://www.nationmultimedia.com/politics/Amnuay-threatens-to-arrest-people-who-post-anti-co-30236062.html>

²² โปรดดู แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, รายงาน “การปรับทัศนคติ: 100 วันภายใต้กฎอัยการศึก” (*Attitude Adjustment, 100 days under Martial Law*) (Index: ASA 39/011/2014)

มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ ยังมักถูกนำมาใช้กับบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าใช้คอมพิวเตอร์เพื่อโพสต์ความเห็นต่างอย่างสงบ โดยถือเป็นการหมิ่นประมาททางอาญา หรือเป็นความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์

- มีการตั้งข้อหาตามพรบ.ฉบับนี้ต่อบุคคลซึ่งโพสต์ข้อความในเฟซบุ๊ก หรือเผยแพร่ภาพที่เป็นการล้อเลียนราชวงศ์ และตั้งข้อหาต่อผู้ที่เผยแพร่ข้อมูลที่กล่าวหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศ

โทษประหารชีวิต

ที่ผ่านมา มีการขยายฐานประเภทความผิดของโทษประหารชีวิต รวมทั้งอนุญาตให้ใช้โทษประหารกับบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต²³ แม้จะไม่มี การประหารชีวิตเกิดขึ้น แต่รัฐบาลยังมิได้ประกาศพักใช้โทษประหารอย่างเป็นทางการ รัฐบาลกำหนดให้การยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2557-2561 แต่มีการกำหนดเงื่อนไขในแผน ให้มีการตัดสินใจต้องได้รับการอภิปรายในรัฐสภา นอกจากนี้ ภายหลังจากการประกาศคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเมื่อเดือนกรกฎาคม 2558 กรมราชทัณฑ์สามารถกำหนดให้นักโทษประหารต้องใส่ตรวนตลอดเวลา

การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย

ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีนับตั้งแต่เดือนมกราคม 2558 แม้ร่างกฎหมายฉบับนี้จะใช้คำนิยามการทรมานตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment) รวมทั้งมีการนำข้อบทในอนุสัญญามากำหนดไว้หลายข้อ แต่กลับไม่เสนอมาตรการ เพื่อให้มีกลไกสอบสวนอย่างเป็นทางการเป็นอิสระสมบูรณ์

นับจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2558 ยังมีกรณีที่ยังค้างการพิจารณาของคณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยการหายสาบสูญโดยถูกบังคับหรือการสูญหายโดยไม่สมัครใจกว่า 80 กรณี โดยบางกรณีเกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2535²⁴ แต่ที่ผ่านมา ยังไม่มีบุคคลใดถูกฟ้องหรือถูกศาลตัดสินลงโทษในความผิดฐานบังคับบุคคลให้สูญหาย

²³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 123/2 แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ 12 กรกฎาคม 2558

²⁴ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, รายงานคณะทำงานว่าด้วยการบังคับบุคคลให้สูญหายหรือการสูญหายโดยไม่สมัครใจ, 10 สิงหาคม 2558, A/HRC/30/38 ตัวเลขนี้รวมถึงนักกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน นักศึกษาและผู้

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลยังคงเก็บข้อมูลกรณีการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย ที่เป็นผลงาน ตำรวจและกองกำลังความมั่นคง²⁵ โดยเฉพาะในระหว่างการควบคุมตัวที่ไม่สามารถติดต่อกับโลก ภายนอกตามอำนาจของกฎอัยการศึก แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเห็นว่า ในหลายกรณี ทางทหารจงใจ ควบคุมตัวบุคคลอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเกินเวลาที่กำหนดตามกฎหมายอัยการศึก ทั้งนี้เพื่อให้ร่องรอย การทรมานจางหายไปเสียก่อน

เจ้าหน้าที่ยังไม่สอบสวนตามข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย และผู้เสียหายรวมทั้ง ทนายความมักประสบปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐาน รวมทั้งการเข้าถึงการตรวจร่างกายโดย แพทย์ที่เป็นอิสระ ทั้งนี้เพื่อบันทึกอาการบาดเจ็บที่เกิดขึ้น

นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

นักปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมทั้งทนายความ นักกิจกรรมสหภาพแรงงาน และนักกิจกรรมสิทธิชุมชน และสิ่งแวดล้อม ยังถูกคุกคามด้วยการใช้กระบวนการศาล รวมทั้งการถูกฟ้องคดีหมิ่นประมาททางอาญา พวกเขาตกเป็นเป้าหมายการบังคับสูญหาย การรุมทำร้าย²⁶ และการสังหาร²⁷

ประท้วงจากการชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยเมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 ผู้สูญหายระหว่างสงครามปราบปรามยาเสพติดเมื่อปี 2546 โปรตุเกตุ การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ พฤษภาคม 2555, จาก http://justiceforpeace.org/wp-content/uploads/2012/06/Enforced_Disappearances_in_Thailand_03.pdf, แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 10 ปียังไม่มีความยุติธรรมให้กับการสูญหายของบุคคลเมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 (10 years on still no justice for May 1992 Disappearances), พฤษภาคม 2545, แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ประเทศไทย: "การหายตัวไป" ของทง โฟร์อำน ผู้นำแรงงาน (Thailand: The "disappearance" of labour leader Tanong Pho-am) (Index: ASA39/007/2001)

²⁵ โปรตุเกตุ "รายงานต่อคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน", รายงานแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, เมษายน 2557; คาดว่ามีชายซึ่งหายตัวไปในประเทศไทย (Disappearance fears for man in Thailand), แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล Urgent Action 197/14, ASA 39/013/2014, การปรับทัศนคติ (Attitude Adjustment), รายงานแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, กันยายน 2557; ผู้ถูกควบคุมตัวตามกฎอัยการศึกเสี่ยงจะถูกทรมาน (Martial Law Detainees at Risk of Torture), แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล Urgent Action 65/15, ASA 39/1266/2015, 20 มีนาคม 2558

²⁶ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ชาวบ้านเกิดความกลัวภายหลังถูกรุมทำร้ายในไทย (Fears for Villagers after Attack in Thailand) (Index: ASA 39/006/2014)

²⁷ โปรตุเกตุ ประเทศไทย: การสังหารนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเน้นให้เห็นความจำเป็นของการคุ้มครอง (Thailand: Murder of Human Rights Defenders underline need for Protection), สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, 9 ธันวาคม 2557, จาก <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=49551#.VglEG8tViko>, จดหมายเปิดผนึกร่วมถึงนายกรัฐมนตรีไทยกรณีการสังหารนายไช่ บุญทองเล็ก 11 มีนาคม 2558

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนและสมาชิกภาคประชาสังคมอื่น ๆ ยังได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบและการแสดงออก ส่งผลให้บุคคลถูกลงโทษเพียงเพราะชุมนุมอย่างสงบและรัฐได้ใช้อำนาจแทรกแซงการจัดกิจกรรมทั้งในที่ส่วนตัวและสาธารณะ²⁸

- เชื่อว่านักปกป้องสิทธิมนุษยชนชาวกะเหรี่ยง นายพอลละจี รักจงเจริญ หรือ “บิลลี่” ได้ตกเป็นเหยื่อการบังคับให้สูญหาย หลังมีผู้พบเห็นเขาครั้งสุดท้ายระหว่างถูกเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานควบคุมตัวไว้เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2557²⁹

ผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่พักพิง

ทางการยังคงบังคับส่งกลับบุคคลไปยังประเทศที่เสี่ยงจะถูกละเมิดหรือปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง อันถือเป็นการละเมิดหลักการไม่บังคับส่งกลับ (non-refoulement)

- อาลี อาเหม็ด อิบราฮิม ฮารูน (Ali Ahmed Ibrahim Haroon) ชาวบาห์เรนอายุ 21 ปี ถูกทางการไทยบังคับส่งกลับไปประเทศบาห์เรนเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2557 มีรายงานที่เชื่อถือได้ระบุว่าเขาถูกทรมานตอนกลับไปถึงประเทศ³⁰
- ในเดือนธันวาคม 2556 ชายชาวอเมริกันกรมเจ็ดคน ซึ่งบางส่วนเป็นผู้แสวงหาที่พักพิง ถูกตำรวจไทยรวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาลกัมพูชาจับกุม และมีการนำตัวส่งให้เจ้าหน้าที่กัมพูชาบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ชายบางส่วนให้ข้อมูลว่า พวกเขาถูกทรมานระหว่างการสอบปากคำในกัมพูชา ทั้งนี้เพื่อบังคับให้รับสารภาพต่อข้อหาวางแผนโค่นล้มรัฐบาลกัมพูชา บุคคลกลุ่มดังกล่าวได้รับโทษจำคุกตั้งแต่ 5-9 ปี โดยเป็นการพิจารณาที่เชื่อว่าไม่เป็นธรรม³¹

²⁸ โปรตุเกส แอมเนสตี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล, คำสั่งทหารให้ยกเลิกกิจกรรมเน้นให้เห็นการปราบปรามเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (*Military Shutdown of Event Highlights Free Speech Crackdown*), 4 มิถุนายน 2558 และ แอมเนสตี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล, การปรับทัศนคติ, น.43

²⁹ แอมเนสตี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล, Urgent Action, นักกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนหายตัวไปในประเทศไทย (*Human Rights Activist Missing in Thailand*) (Index: ASA 39/004/2014)

³⁰ แอมเนสตี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล, เบื้องหลังวาทศิลป์ การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนในบาห์เรนยังมีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (*Behind the Rhetoric, Human rights abuses in Bahrain continue unabated*) (Index: MDE 11/1396/2015), น. 50; แอมเนสตี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล, บาห์เรน: เริ่มการไต่สวนจำเลย 57 คนท่ามกลางข้อกล่าวหาว่ามีการปฏิบัติมิชอบระหว่างการจลาจลในเรือนจำ (*Bahrain: Trial of 57 opened amidst allegations of abuse during prison riot*) (Index: MDE 11/2163/2015)

³¹ Human Rights Watch, กัมพูชา: ยกเลิกคดี “วางแผนฆบถ” ยกฟ้องคดีต่อจำเลย 13 คนที่ถูกกล่าวหาว่าวางแผนโค่นล้มรัฐบาล (*Cambodia: Drop ‘Tracherous Plotting’ Case Dismiss Charges Against 13 Accused of Planning Government Overthrow*), 9 เมษายน 2557, จาก <https://www.hrw.org/news/2014/04/09/cambodia-drop-treacherous-plotting-case>, The Cambodia Daily, กลุ่ม KNLF อ้างว่าคาร์รับสารภาพได้มาจากการซ้อมทรมาน (KNLF Group Claim Confessions Came by Torture), 28 เมษายน 2558, จาก <https://www.cambodiadaily.com/news/knlf-group-claim-confessions-came-by-torture-82799>

- ในวันที่ 13 พฤศจิกายน 2558 เจียงยีเฟย (Jiang Yefei) และตงกวงปิง (Dong Guangping) นักกิจกรรมชาวจีนสองคนซึ่งได้รับสถานภาพผู้ลี้ภัยจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ได้ถูกส่งตัวจากไทยกลับไปจีน ครอบครัวของพวกเขาไม่ได้รับแจ้งอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับการส่งตัวกลับ ทั้งไม่ทราบว่าจะบุคคลเหล่านี้อยู่ที่ไหนหลังถูกบังคับส่งกลับไปจีน ในวันที่ 26 พฤศจิกายน 2558 พวกเขาปรากฏตัวทางสถานีโทรทัศน์ CCTV ซึ่งเป็นสถานีของรัฐบาลจีน โดยพวกเขา “รับสารภาพ” ว่าเป็นผู้ค้ำมนุษย์ และ “ยอมรับ” ว่าเจียงยีเฟยให้การช่วยเหลือตงกวงปิงในการเดินทางข้ามพรมแดนเข้าสู่ประเทศไทย “อย่างผิดกฎหมาย” ญาติของเขาซึ่งได้ดูภาพวิดีโอดังกล่าว มีข้อสงสัยเกี่ยวกับการแสดงความรู้สึกทางใบหน้าและน้ำเสียง ซึ่งดูเหมือนเขาจะได้รับความเจ็บปวดและเครียด และสันนิษฐานว่าพวกเขาอาจถูกทรมานเพื่อให้ “รับสารภาพ”³²

ประเทศไทยไม่ได้เป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสถานะผู้ลี้ภัย พ.ศ.2494 (Convention relating to the Status of Refugees) และไม่มีกรอบกฎหมายภายในประเทศที่รับรองสิทธิที่จะแสวงการคุ้มครองระหว่างประเทศ ผู้แสวงหาที่พักพิงหลายคนให้ข้อมูลว่า พวกเขาถูกขัดขวางไม่ให้เข้าถึงกระบวนการคัดกรองสถานะบุคคลและไม่ให้เข้าถึง UNHCR³³ ทางการใช้อำนาจมากขึ้นตามการวินิจฉัยของตน โดยอ้างพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 เพื่อควบคุมตัวผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัย รวมถึงเด็ก โดยควบคุมตัวพวกเขาแบบไม่มีระยะเวลากำหนดและควบคุมตัวโดยพลการ³⁴

รัฐบาลยังได้บังคับเนรเทศและส่งกลับผู้อพยพและผู้แสวงหาที่พักพิง โดยเฉพาะชาวโรฮิงญาจากเมียนมาที่อพยพมาทางเรือ ซึ่งเป็นการละเมิดหลักการไม่บังคับส่งกลับ

³² แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Urgent Action, *สาธารณรัฐประชาชนจีน: นักกิจกรรมที่ถูกเนรเทศเสี่ยงจะถูกทรมาน (People's Republic of China: Deported Activists at Risk of Torture)*, 19 พฤศจิกายน 2558, จาก <https://www.amnesty.or.jp/en/getinvolved/ua/ua/2015ua259.html> แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, *คำร้องขอให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการส่งตัวนักกิจกรรมจากไทยไปจีน (Request for Information on Activists Transferred from Thailand to China)*

http://www.amnesty.eu/content/assets/Docs_2016/Letters/B1731_Chinese_activists_transfer_from_Thailand_19012016.pdf

³³ สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ผู้แสวงหาที่พักพิง, แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล มีนาคม 2557

³⁴ สัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้รับโดยแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ปี 2557-2558, Human Rights Watch, *ปล่อยตัวผู้แสวงหาที่พักพิงหลายสิบคน (Release Dozens of Asylum Seekers)*, 16 กันยายน 2558 จาก:

<https://www.hrw.org/news/2015/09/16/thailand-release-dozens-asylum-seekers>

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติของรัฐที่ถูกประเมิน

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเรียกร้องรัฐบาลไทยให้ปฏิบัติดังนี้

รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว

- ยกเลิกมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว และให้นำข้อบทตามรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกลับมาใช้ใหม่
- ยกเลิกคำสั่งหัวหน้า คสช. ฉบับที่ 3/2558 และคำสั่งอื่น ๆ ที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคม การชุมนุมโดยสงบ และการเดินทางโดยพลการ และยกเลิกคำสั่งที่ให้อำนาจศาลทหารในการไต่สวนพลเรือนโดนพลการ

กฎหมายสถานการณ์ฉุกเฉินและกฎหมายพิเศษ

- ยกเลิกพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเหล่านี้ โดยให้ตัดข้อบทที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนออกไป โดยเฉพาะข้อบทที่ให้อำนาจกองทัพในการควบคุมตัวบุคคลโดยพลการและเปิดโอกาสให้ผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนลอยนวลพ้นผิด
- ประกันว่าผู้ถูกควบคุมตัวทุกคนสามารถติดต่อกับครอบครัว ทนายความ และแพทย์ที่เป็นอิสระและมีการติดตามอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบังคับใช้หลักประกันสิทธิเหล่านี้
- ให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment) และให้หน่วยงานตรวจสอบสิทธิมนุษยชนที่เป็นอิสระสามารถเข้าถึงสถานที่ควบคุมตัวทุกแห่งโดยทันทีและไม่มี การปิดกั้นใด ๆ
- ยุติการจับกุมและควบคุมตัวโดยพลการ ยกเลิกการกำหนดเงื่อนไขที่ผู้ถูกควบคุมตัวต้องยอมรับหากต้องการได้รับการปล่อยตัวจาก “การปรับทัศนคติ” และให้นำผู้ถูกควบคุมตัวทุกคนไปปรากฏตัวต่อศาลพลเรือนที่เป็นอิสระโดยทันที

กฎหมายว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคมและการชุมนุมอย่างสงบ

- ประกันการใช้สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคมและการชุมนุมอย่างสงบ และให้ปล่อยตัวบุคคลที่ถูกควบคุมตัวหรือถูกจำคุก เนื่องจากใช้สิทธิเหล่านี้โดยทันทีและอย่างไม่มีเงื่อนไข
- ให้ยกเลิกอย่างไม่มีเงื่อนไขต่อบทลงโทษ คำตัดสินให้มีความผิดใด ๆ และข้อกล่าวหาต่อบุคคลที่ถูกฟ้องคดี เพียงเพราะใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคมและการชุมนุมอย่างสงบ

- ยกเลิกกฎหมายที่ให้อำนาจฟ้องคดีหมิ่นประมาททางอาญา และแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ และมาตรา 112 ของประมวลกฎหมายอาญา เพื่อประกันไม่ให้มีการนำมาใช้ลงโทษผู้ที่ใช้เสรีภาพในการแสดงออก

โทษประหารชีวิต

- ให้ประกาศการพักใช้โทษประหารชีวิตโดยทันที ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตในที่สุด
- ให้เปลี่ยนฐานความผิดที่ระบุโทษประหารชีวิตใด ๆ เป็นโทษจำคุกแทนโดยไม่ล่าช้า
- ให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) และออกกฎหมายยกเลิกโทษประหารชีวิต

การบังคับบุคคลให้สูญหาย การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย

- ออกกฎหมายในประเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี รวมทั้งกำหนดให้การทรมานเป็นความผิดทางอาญาอย่างชัดเจนตามนิยามในอนุสัญญานี้
- ให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และกำหนดให้มีการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศอันสอดคล้องตามข้อบทของอนุสัญญา
- ให้ชี้แจงที่อยู่และชะตากรรมของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย และประกันว่าจะนำตัวผู้ที่กระทำการบังคับสูญหายเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
- ประกันให้มีการสอบสวนโดยทันที อย่างถี่ถ้วนและเป็นอิสระ เมื่อมีการร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจและกองกำลังฝ่ายความมั่นคงละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้มีการนำตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และรับการไต่สวนในศาลพลเรือน โดยระหว่างรอการสอบสวน ให้สั่งพักราชการบุคคลใด ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการละเมิดดังกล่าว
- ประกันว่าผู้เสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนและครอบครัวได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างเต็มที่

ผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่พักพิง

- ให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของผู้ลี้ภัย พ.ศ.2494 และพิธีสารเลือกรับ พ.ศ.2510 และให้ตรวจสอบคำร้องขอที่พักพิงตามขั้นตอนปฏิบัติโดยพลันและอย่างมีประสิทธิภาพ

- ให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดต่อหลักการไม่บังคับส่งกลับ ประกันไม่ให้มีการบังคับเคลื่อนย้ายหรือส่งกลับบุคคลไปยังประเทศหรือดินแดนใดที่เสี่ยงอย่างแท้จริงว่า บุคคลจะถูกละเมิดหรือปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง
- ยุติการควบคุมตัวโดยพลการต่อผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่พักพิง และยุติการควบคุมตัวเด็กด้วยวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการอพยพเข้าเมือง